

Abonamântul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie-care publicațiune timbru de 30 cr.

Totu ce privește fóia se se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Fóia bisericăscă-politică.

Anul I.

Blași 27 Iuni 1891.

Numerul 26.

Dotarea Clerului nostru.**I.**

(+) Multe, fórt multe pretinde biserică, statul, societatea și națiunea dela preoții nostri.

Sânta biserică cere cu dreptu cuvintu, ca preoții săi să fie sânti și nepetați și ca aurul celu mai curatu să strălucescă înaintea ómenilor, luminându-i pre acestia cu fapta și cu cuvintulu, *pentru ca vedendú ómenii faptele lorú celea bune, să preamărescă pre Tatălú, care este în ceruri.* Ei trebuie să se lapede de sine, adecă să nu cerce mărirea lorú proprie, onoruri și demnități, ci numai mărirea lui Dumneđu, bucurându-se, asemenea sântilorú Apostoli, cându pentru numele Domnului Christosú lumea îi prigonesce și ocăresce. Comodități nu au să caute, ci pentru mántuirea sufletelorú au să-și jertfescă odihna, somnulú și ori ce plăcere, de órece *păstorulú celú bunú și sufletulú și-lú pune pentru turma sa.* Blandi trebuie să fie dênșii și umiliți, adecă să-și stăpănescă ori ce pornire violentă, care ar poté înstrăiná inimele ómenilor. și să-și însușescă maniere dulci, pretinóse și cuceritóre, ascultându de cuvintele Domnului, care a dísu: *Invetați dela mine, cá blandú suntú și umilitú cu inima.* — *Buzele preoțilorú au să păzescă sciința, va se dícă ziua-nóptea suntú detori preoții să invețe și să cultive sciința, și încă nu numai sciința sacrá, care luminezá ómenilorú cărările, ce*

ducú la viéta și fericirea vecinică, ci și adevérata sciința profaná, cu care să poté resfrange și rușiná mincinósa sciința a invetațilorú veculu acestuia, cari se încercă a rápi din mințile și inimele ómenilorú credința cea adevérată și alipirea neclătită de bunurile vecinice și netrecátóre.

Acestea și alte multe pretinde sânta maică biserică dela ai săi preoți. Er statulú în timpulú din urmă s'a dedatu a socoti pre preoți de nisce ómeni, cari ar' avé detorința, să-i facă nenumérate sêrvitii mai numai ex nobili officio, adecă fără nici o resplată. Ei au să pórté cu mare consciințositate și grea responsabilitate matriculele botezațilorú, cununațilorú, și mortilorú, cari nu numai în viéta bisericei, ci și în a statulú suntú documente de fórt mare însemnătate. Ei trebuie să decopieze în fiecare anú matricula anulú respectivú, și copiile să le depuná la oficiile politice. Ei trebuie să culégá și să compuná datele statistice despre crescerea saú decrescerea poporațiunii, și în fiecare anú să le trimítá la oficiulú centralú de statistică. Ei trebuie să constate viéta tuturorú pensionistilorú, cari odinóră au servitú ca invetațori, militari ori funcționari de statú. Și totú ei trebuie să asiste la o mulțime de comisiuni organizate de guvernú în interesulú cetățenilorú. Tóte acestea și alte sêrvitii suntú împreunate cu lucru obositorú și responsabilitate mare, care dacá s'ar respláti în proporțiunea, în care

statulú își plătesce pre funcționarii săi, atunci preoții nostri ar' avé să capete dela statú salare așa de mari, în câtú noi nu ne-amú mai vedé siliți să scriemú acești articuli despre dotarea Clerului.

Nu mai puținú pretensivă este și societatea față cu preoții nostri. Aceștia stândú pre același nivelú de cultură, pre care se aflá așa numita inteligința mirenescă, lumea așteptă, ca în casa lorú să afle mai multú confortú și poieitură, de câtú într'o casă țărănescă, și în conveniri sociale să se presente atátú ei, câtú și familiile lorú cu unú anumitú decorú în ținută și îmbrăcăminte, care să nu facă contrastú neplăcutú și respingătorú cu ținuta și îmbrăcăminte ómenilorú din societatea cultă.

Națiunea cere, ca preoții nostri să stea în fruntea tuturorú mișcărilor culturale și politice. De aceea neincetatú se cantá în urechile lorú frumosulú versú alui Andreiú Muresanú: „*Preoți cu crucea 'n frunte, căci óstea e creștină.*“ Dacá este vorba să se susținá publicistica nóstră menită a apérá drepturile nóstre naționale, dela preoți se pretinde mai cu sémá, să o spriginescă materialicesce și moralicesce. Dacá vremú să ținemú vre-o adunare națională ori culturală, dela preoți se așteptá, ca să se presente numai ei în persóná, ci să facá și pre alții să iea parte la astú-felú de conveniri. Dacá se osândesce cineva, cá nu dá filorú săi o instrucțiune și crescere corespondétóre pretensiunilorú timpului de astádi, atunci în acéstá

Feuilleton.**Amintiri de călătorie.**

Constantinopolú, 2 Augustú 1890.

Frate Isidóre!

Epistola de față și-o scriú din Galata dintr'o cafeana chiar de lângá malulú Bosforulú. Nu te vei mirá decí, dacá de astá datá cafeana turcescă, din carea sórbemú noi doi în societatea unú jude dela o judecătorie nu sciú din care cetate a Silesiei prusesci, trebuie să aibá o influința deosebită asupra epistolei mele. Dará nu despre pregătirea cafelei turcesci voiți să-ți scriú. Despre acéstá informézá-te dela fratele Iacobú, carele Brașóvenú fiindú a cercatú a face propagandá și în Blașiú pentru cafeana turcescă.

Orientalii se vede cá nu au cluburi sciințifice ori și numai de trecere de vreme. Ei se întâlnescú mai alesú în cafenele. Dará cafenelele turcesci să nu și-le inchipuesci nici chiarú în Constantinopolú ca nesce localități aranjate cu confortú ca pre la noi prin Evropa. Ele-sá fórt simple. Și totúși care confortú esternú, care eleganță și multe alte de felulú acesta arú poté să suplinescă măcarú

cátu-și de câtú plăcerea, ce o oferesce omulú o cafeana de lângá Bosforú?

Da, privileștea, ce și-se ofere de aci, face de uși totá miseria, ce astádi se însoțesce chiarú și în Constantinopolú la totú ce e orientálú. Privileștea acéstá dá de nou viéta chipurilorú celorú strălucite și pline de farmecú din poveștile cele vechi ale Orientulú. Dará orientaliú însi-și n'au preceperea de a se deprinde în reflecșiuni de acestea. Pentru ei trecutulú s'a petrecutú, precum se petrece fumulú, ce-lú slobodú ei din narghile. Apatici și neconsciú de farmeculú, ce-i adia aci din tóte părțile, ședú ei pre rogojinele, covórele și divanurile cafenelelorú, înainte sa cu sorbitura arabá, și sugú fumulú tutunulú printr'o țeve lungá și incolăcitá, făcendú să clocotescá apa narghile-ului. Pre bărbații acéștia cu barbú lungi și cu ochi întunecați și plini de espresiune i-ai privi de totú atáși povestitori, cari sciú spune povești minunate, dacá n'ai sci, cá gândurile lorú se concentrezá și se absorbú singurú numai în norii, ce-i slobodú din ciubucú, și în sorbitura dinaintea lorú. Cândú ședú ei mai mulți împreună într'o cafeana, vorbescú puținú și ridú încă și mai puținú, și ai dícé, cá-sú ómeni serioși, dará ei suntú numai stupidi. Ei se aduná numai

ca să le trecá vremea, și totu-și nu grăescú, nu cetescú diare, nu cercá, să audá noutáți și să-și căștíge cunoșcințe. Ei ședú aci în tacere, și de óre ce ei în urma urmelorú totúși trebuie să lucre ceva, totú mișcă la nesce globurile înșirate într'o sfóră asemenea mêtănilorú. Și dacá vre unulú rostescé din cândú în cândú vre unú cuvintú, e mare minune. Câte o datá erumpe câte unulú la auzulu vre unú cuvintú într'unú hohotú, și apoi érá recade în tăcerea de mai înainte. Din cândú în cândú se scólá câte unulú, cascá o căscăturá sănétósá și părăsesce adunarea amasantá. Singurulú sgomotú stătornicú, ce se aude nefncetatú, este ciocotirea apei din narghile. Narghile-ulú e adecă sistemulú acela de a fumá, cá se trece fumulú tábaculú prin apa, ce se cuprinde într'o sticlá folticósá, și se suge apoi printr'o țeve lungá și incolăcitá, ce se pare a fi unú șerpe, a cărú códá e în sticla aceea, érá capulú în gura Turculú.

Și tu îți vei fi inchipuitú pre unú Turcú numai cú atributele tábaculú și finției de cafea. Așa mi-l'am inchipuitú și eu. Dará nu ne-amú adusú aminte de aceea, cá atributele acelea au avutú și ele istoria sa și au trecutú prin lupte grele, mai înainte de ce credințosii profetului au pututú ajunge dizele,

osândă se pună de comună preoții, dela cari se așteptă să-și trimită pruncii nu numai în școlile primare, ci și în cele secundare și superioare. Totu preoții nostri trebuie să conducă poporul nu numai în afacerile lui spirituale și publice naționale, ci chiar și în cele private și materiale.

Cine nu vede însă, că nisce preoți sêraci, cari în fiecare zi se luptă cu lipse și neajunsuri, și cari nu știu, că ore în ziua următoare avê-vor o bucatură de pâne, ca să stêmpere fômea lor și a familiilor lor, nu pot să împlinescă, cum se cuvine, toate detorințele, ce li-le impune biserica, statul, societatea și națiunea?

Ca să o putem vedea și pricepe această, nu este lipsă de dovezi palpabile, ci numai de o espunere naturală a lucrului. Este adecă lesne de priceput, că lipsa de dotațiune convenabilă îl ispitesce și pre preotul, să-și câștige pânea de toate zilele pre căi adeseori incompatibile cu chemarea lui, și prin această să-și pèrdă stima, de care trebuie să se bucure înaintea poporenilor sêi, ér dacă își perde această stimă, nu mai poate lucra cu fruct pentru binele lor spiritual. Toate afacerile împreunate cu oficiul și cu chemarea sa va fi silit, să le tracteze adeseori superficial și ingrabă, pentruca să-și rămână timp destul spre a-și potè agonisi cele de lipsă pentru viêtă. Cufundat în întreprinderi economice pentru asigurarea subsistenței sale și a familiei sale, își perde pre încetul ori ce interes pentru lucruri ideale și ori ce iubire de știință. Chinuit de lipse și grigi dîlnice, nu mai are liniște sufletescă și nu-și mai potè păstra blândeta nestrămutată, care nici odată nu ar trebui să-l părăsescă. Dela ori ce conveniri sociale oneste va trebui să se rețină, și astu-fel nu numai nu potè înfruri, ca societatea să urmeze între toate împrejurările o direcțiune conformă spiritului creștinesc, ci trebuie și el însuși să-și pèrdă totu mai mult din rutina, ținuta și polei-

tura, care trebuie să o aibă un om cult. Cu afacerile publice ale statului și ale națiunii sale nu se potè ocupa. Foi politice și literare nu potè prenumera și astu-fel este neorientat cu privire la direcțiunea, în care trebuie să lucre pentru a conduce poporul la realizarea aspirațiilor lui politice și culturale. Cu unu cuvintu, el nu potè trăi singuru numai pentru biserica și poporul sêi, cum s'ar cuveni să trăescă.

E dreptu, că crescerea bună, care se dă de comună candidaților de preot; grația lui Dumnezeu, care pre fiecare om, dar mai virtos pre fiecare preot îl ajută, ca să-și potă împlini, cum se cuvine, chemarea sa cea sântă și grea; și responsabilitatea înfricoșată, ce o are preotul înaintea lui Dumnezeu și a omenilor: toate acestea sunt totu atâtea mijloce, cari și pre preotul, ce geme în mijlocul celei mai mari miserii, încă îl susțin, îmbărbătează și întăresc întru împlinirea detorințelor sale, și pentru aceea chiar și între cei mai sêraci preoți întimpinăm adeseori exemple de eroică abnegațiune și admirabilă conștiințiositate în oficiu. Dar de altă parte și aceea este foarte adevărat, că dacă unulu său altulu dintre preoții nostri nu este la înălțimea chemării sale, la această de multe ori pòrtă vina sêracia cea fără de vină, în care este cufundat.

Este deci evidentu, că dacă voim să avem unu cleru, care în totă privința să potă corèspunde pretensiunilor timpului de astăzi și să-și potă împlini cu acurateț detorințele sale față cu biserica, statul, societatea și națiunea noastră, trebuie să ne îngrijim și de dotarea lui corèspundetore esigintelor de astăzi.

Dar ore clerulu nostru are lipsă de ameliorarea stării sale materiale?

La această întrebare vomu răspunde în numărul viitoru.

Mania suspiciunilor de nepatriotism.

— Cine ar fi cugetat înainte de această cu câțiva ani, că jurnalistică șovinistă din patria noastră comună va fi în zilele noastre așa obsesă

de spiritul acelu patriotism bolnav, care suspiciunează de nepatriotism pre ori cine, care nu sufă în aceeași trimbiță cu ea. Dacă se face o petrecere românescă ore undeva, jurnalistică șovinistă numai decăt vede în ea o demonstrațiune în contra patriei. Dacă câțiva Români cântă undeva câteva melodii românesce, acelea sunt în contra patriei. Dacă se ține undeva o adunare românescă, aceea e unu complot în contra patriei. Dacă tinerii dela vre-unu institutu românesc aranjă ore undeva o producțiune musicală, teatrală sau declamatorică, atunci întregu programul ei e în contra patriei. Dacă unu biet autor în vre-o carte de școlă cuteză numai a folosi numele de: român, aceea e în contra patriei. Dacă se fundeză undeva o bancă românescă, atunci aceea e în contra patriei. Dacă unu oficial român cuteză a vorbi undeva românesce, atunci acela e unu inamic al patriei. Și așa, credem, că nu greșim, cându dicem, că dacă în adevèru ar' fi inimizii al patriei toți aceia, pre cari îi suspiciunează jurnalistică această, atunci iubita noastră patrie ar avè multu mai mulți inimizii decăt fi. Ma ar fi mirare, că mai potè să existe patria această cu atâta inimizii interni, éră patriotulu adevăratu ar trebui să fie tare îngrijiatu de sôrtea patriei, care în unu casu de pericolu ar avè să se adreseze la atâta inimizii ca la fi al ei, ca să o apere.

Cugetat'a însă jurnalistică șovinistă la aceea, că unde potè ea să ajungă cu suspiciunările ei. Noi nu credem, că a cugetat nici odată seriosu la așa ceva. Căci dacă ar fi cugetat, atunci ar fi trebuit să afle, că epoca suspiciunilor a fostu totu-deauna epoca despotismului și a sugrumării libertății publice. Ne spune istoricul Tacitu, ce dimensiuni înfricoșate au luat suspiciunările în Roma pre timpurile despotului Tiberiu, éră istoricii revoluțiunii franceze Thiers, Mignet și alții ne spunu destul de elocuentu, ce rolă fatală au jucat suspiciunările pre timpurile terorismului lui Robespierre.

Renumitul republicanu francesu Camille Desmoulins ne presentă în scrierea sa „Vieux cordelier“ unu tablou înfricoșat despre mania suspiciunilor de pre timpul lui Tiberiu,

în cari să guste în tignă apatică placerea tãbacului și a cafelei. Dară ecă noi amu aflatu, că mai alesu cafeaua are și ea o istorie formală, și că ea numai dupa o luptă câte o dată chiaru înversunată a putut să triumfeze. Ecă dară pre scurtu istoria acestei lupte. Ore află-vei interesu în cetirea ei? Dară-și spunu înainte, că adevăratu ei nu și-o garantez. Cu toate acestea de cumva ar voi cineva să scrie o istorie culturală a Orientului, te imputernicescu să-ți dai epistola această, să o folosească de isvor. Îi va prinde bine.

Muftiulu Dhabani — fie-și neperitoru numele în anelele omenimii — a fostu celu ce a destăinuitu taina bônei de cafea. Elu a adus-o din Abisinia în Arabia. Sermanulu éră bolnaviciosu, și de ore ce éră din ordulu Sofiloru ultrapantești, a căroru cugetare se petrecea în dumneșire, éră numai lucru firescu, că mai alesu lui îi prindea bine mijloculu acesta iritatoru. Așa se potea absorbe mai ușoru în dumneșire. Medinenii și dreptcredincioșii Mecani își adunară ca nesce oi capetele turbanate și-și șopteau cu gură indignate în urechi indignate vestea scandalôsă, că unu șeicu evlaviosu, — Dhabani éră numele lui, — a cutezat să desfăteze într'unu bazaru din Aden pre credincioșii profetulu cu spectacolulu, ce-lu oferă elu sorbèndu suculu acela negru. Evenimentulu acesta s'a sèvrșitu în

anulu 828 dela fuga lui Mahomed. Anulu acesta a fostu epocalu, elu a fostu adecă terminulu de mâncare alu unei mișcări, carea încetul pre încetulu a cuprinsu și a turburat lumea moslimă întrégă și mai pre urmă s'a sfârșitu cu triumfulu celu mai strălucitu al — cafelei.

În Meca acusi după ce s'a răspânditu fama acestui suc negru, se și începè o concertare înfocată referitoru la folosulu lui. Se aranjă adunări de bărbați învèțați și cucernici, cari mai pre urmă precum se vede capacitați prin voința guvernorulu Khair-Beg s'au decherat într'acolo, că beutura această nouă turbură creeri și îmbetă ca și vinulu. Opoșionali erau de altă părere și se provocau chiaru la auctoritatea renumitulu medicu Avicena din Bagdad. Dară nici chiaru auctoritatea lui Avicena n'a putut să impedece, ca toți cei ce au călcatu în peciore sentința întărită de guvernoru asupra suculu negru, să fie sbiciuți în mijloculu pietelor.

Nectarulu acesta negru a avut deci parte în curèndu și de martiri. Atunci începură zeloșii din Hedjas a secundă guvernorulu din Meca și a răspândi descoperirea, că toți beutorii de cafea în ziua învierii — voru învia cu fețe negre. Însă zădarnică a fostu forța, zădarnică și puterea cuvintulu, căci nu este putere, carea să se potă luptă cu spi-

ritulu timpulu și să învingă. Pre cându se rostise în Meca interdictulu acela asupra cafelei, în Cahira chiaru și curtenii sultanulu Mamelucilor sorbiau din finii cafea cu desfătare nespūsă. Și ce să veți, sultanulu nu numai că nu a aprobatu decretulu guvernorulu sêi din Meca, ci chiaru din cauza acestui decretu l'a esilat, éră Mecaniloru li-s'a datu să înțelégă, că simonia, ce o comitu ei față cu peregrini sêraci, cari vinu la sicriulu profetulu, e o crimă neasemènatu mai mare decăt sorbirea cea desfătătoare a acestui nectaru.

Mulți dintre șeichii cei mai evlavioși firesce că începură acum a prinde partea beutorilor de cafea, și în chipulu acesta bôna de cafea acusi éră deplinu rehabilitată în Arabia apusenă. Acum s'a desvoltat o literatură frumôsă și dèmnă de beutura cea nouă. Se fabrică pentru și în contra cafelei imnuri de laudă și pamfleturi de hulă, și produsele acestea literare le răspândiau caravanele prin toate părțile Europei, Asiei și Africei, pre unde numai locuia musulmanii. Dară caravanele acestea firesce că nu-și uitau a încărca pre camile tot-deauna și câțiva saci de bône de cafea. Neguțatorii aceștia erau cu minte. Ei socoteau, — și nu s'au înșelat, căci psihologia nu înșelă, — socoteau, că chiaru și poeziile cele de hulă voru deșteptă numai curiositatea

care s'a repetit sub alte forme și pre timpul lui în Franța.

„In timpul acela,” dice Desmoulin, „espresunile omienilor erau interpretate ca crime în contra statului; dela acesta nu a mai fost decât numai un pas, ca și privirile cuiva, supărarea, compătimirea, suspinul, ma chiar și tăcerea să fie timbrată de crimă în contra statului. Crenuțiu Cordu a fost un criminalist în contra statului, pentru că pre Brutu și Cassiu a cutezat a-i numi cei din urmă Romani. Un nepot al lui Cassiu a fost un criminalist în contra statului, pentru că a cutezat a ține în casă icona moșului său. Mamercu Scauru a fost un criminalist în contra statului, fiindu-că a scris o tragedie, în care ocură versuri, ce poteau avea și înțeles în contra statului. Mama consulului Cassiu Geminu a fost o criminalistă în contra statului, pentru că a plânsu la mărtea fiului ei. Trebuia să se bucure omul de mărtea amicului și consanginului său, dacă voia să nu fie suspionat. Dacă nu era frică, trebuia să se arete liniștit, ca să nu devină suspect din cauza friciei. Avea un cetățan popularitate? Prin aceea era un rival al lui Tiberiu. Suspect. — Nu amblă altu cetățan după popularitate? Chiar prin aceea voia să atragă atențiunea asupra sa. Suspect. — Era unul avut. Acela potea ușor câștiga poporul. Suspect. — Era din contră sărac? Chiar pentru aceea trebuia ținut sub pază, căci în statul acela e mai cutezătoru, care nu are ce perde. Suspect. — Era cineva melancolic? De securu pentru că nu-i plăcea, cum mergu lucrurile în stat. Suspect. — Se ospeta unu cetățan? De securu de bucurie, că a aflat, că principele e morbos. Suspect. — Era ore cine virtuos? Prin aceea voia să combată moravurile curții. Suspect. — Era ore cine filosofu, oratoru, poetu? Voia să aibă trecere mai mare, ca cei ce guvernau. Suspect. — Și-a câștigat cineva glorie în bătăe? Cu atât e mai periculos. Suspect. — Și toți denunțanții se infrumșeau cu nume strălucite ca: Cato, Scipio, Regulă, și așa mai departe. Ma decădința între denunțanții aceștia era atât de mare, cătu unul dintre ei numit Serenu își începuse mârșava sa măestrie cu aceea, că a acusat pre bêtănulu și neputinciosulu

său tată de inimicu alu statulu, și apoi ș-a luat șie-și numele de: Brutus.

Mutatis mutandis se potu aplica toate acestea la jurnalistica șovinistă în portarea ei față cu noi. Și ca și denunțanții lui Tiberiu crede și ea, că face un serviciu bun patriei, însă nu patriei reale, ci patriei celei utopice, ce și-o a format ea cuprinsă de un parocsism febril, sau patriei aceleia, carea cu numele adevărat se chiamă: interesul propriu și egoismulu.

Pre calea acesta însă în locu de a se lăși concordia și iubirea imprumutată între popore, de carea pote nice un stat în Europa nu are atăta lipsă, se aștă spiritele totu mai tare, și murulu despărțitoru între aceia-și fi ai patriei devine totu mai grosu și mai înaltu. Era noi, cari am dorit pacea și buna înțelegere, ca să putemu lucra pentru interesele cele mai sante ale poporulu nostru, ne vedem siliți în contra preseii acesteia a apără până și biserica și fica ei școla, cari la noi numai romănesci pot să fie, dacă nu voim, ca chiar și de acestea să se alégă nimica, căci nice ele nu sunt cruate.

De aceea, dacă guvernulu nostru dorcesc în adevărul pacea și buna înțelegere între diversele popore ale patriei, atunci lucrulu celu dintăiu este, că jurnalisticăi acesteia agresive și denunțante, demne de o epocă ca alu Tiberiu, să-i pună frâu, să o aducă la ordine și să o învețe cu legea în mână, că chemarea ei nu este, ca să suspioneze totu mereu pre câte-va milioane de fi ai patriei, cari loialtă cu cei alaiți portă toate sarcinele ei. Era publiculu magiaru, pre care, dacă e pătrunsu de patriotismu adevăratu, trebuie să-lu dora de abuzulu și scandalulu acesta, cu care se profanează numele celu scumpu de: patrie, ar trebui însu-și elu să-și reguleze și disciplineze jurnalistică șovinistă și să o curețe ca de omide de elementele acelea lipsite de pri ce patriotismu adevăratu, cari chiaru pentru aceea tracteză patriotismulu ca pre o marfă.

Dacă nice guvernulu nici publiculu magiaru nu se voru află îndemnați în interesulu bine înțelesu alu patriei a luă măsurile aceste în contra maniei jurnalisticăi reprezentate de multe ori prin elemente, cari nici nu știu, ce

însamnă iubirea de patrie, atunci discordia între poporele țerii va cresce totu mai tare, și dauna cea mai mare o va ave însă-și patria, pentru care inimici cei închipuiți și stigmatizați de presa denunțantă sunt onore și nu pericolu adevăratu, pericolu sunt însă amicii ei cei fățarnici din presa șovinistă, cari au deositu așa tare patriotismulu, cătu îi e omulu grăță de patriotismulu lor, și chiar din patriotismu nu voesce să aibă unu patriotismu ca ei; amicii aceia, despre cari se dice: feresce-mă Dómne de amici, că de inimici me știu ei păzi: amicii aceia ipocriți, cari din acela-și patriotismu falsu, din care sunt astădi periculoși patriei, potu cu timpul să devină chiaru inimici declarați ai ei, față cu cari apoi inimici închipuiți de astădi voru trebui din adevăratu patriotismu să apere patria.

Vom vedé, dacă guvernulu și publiculu magiaru, atât de insuflețit pentru cultură, voru fi în stare a șterge din țără batjocura acesta a culturei.

Revistă bisericăscă.

Roma.

Serbările centenare întru onorea Sântulu Aloisiu Gonzaga s'au început și se continuă cu mare pompă. În 21 dimineța 300 de băieți au primitu sânta cuminecătura în biserica Sântulu Ignatiu la altarulu fericitulu lor Patronu. Numeroșe peregrinage voru ave loc în acestu anu la Roma, și tineri din toate țerile lumii voru veni, să se roge la mormentulu Sântulu, ca să-i întărescă și să-i conducă pre căile periculoșe ale aceste lumii. Și din Ungaria va merge unu peregrinagiu în luna lui Septembrie la cetatea eternă.

Foile străine au răspândit sciri alarmante despre neregularități întemplate în administrarea patrimoniulu Sântulu Scaunu. Foca oficiosă a Vaticanulu, „Osservatore Romano” într'o notă constată, că într'adevăr s'au întemplat unele neregularități, în urma cărora Sântulu Părinte a însărcinat o comisiune de trei cardinali cu investigarea amănunțită a lucrulu.

Frânica.

În 5 Iuniu a. c. s'a întemplat în Paris sântirea bisericeii votive de pre Montmartre, numite *Sacré-Coeur*. Actulu sântirii l'a îndeplinitu arhiepiscopulu din Paris, Eminentă Sa Cardinalulu Richard, fiindu asistat aprupe de toți episcopii din Frânica. Publiculu, care a participat la consacrare, a fostu foarte alesu și numerosu. Biserica *Sacré-Coeur* este ridicată din ofertele națiunii franceze în semn de grațitudine, pentru că s'a îndurat Dumneșeu a scăpa Frânica de grózele Comunei din 1871. Stilulu basiliceii e bizantin. Lungimea e de 100 de metri, era lărgimea de 50 de metri. Spele până acum s'au urcatu la 24 milioane de franci. Zidirea încă nu e terminată; cupola centrală și turnulu pentru clopote mai trebuie ridicate, și atunci edificulu imosant va fi gata. Basilica acesta este o dovédă strălucită a generosității sante, ce înflăcăreză inimele catolice frâncesci.

credincioșiloru lui Mahomed. Nitimur în veditum. În Aleppo s'a introdus nectarulu celu negru cu o sută douăzeci și trei ani după ce a făcutu muftulu Dhabani în Aden cea dintăiu sorbitură dintr'insulu.

În Stambul abia eu mai bine de o sută de ani dela cucerirea lui au început credincioșii profetulu a cunoșce cafeaua. Sultanulu Selim II portă în istorie conumele oncrificu *Mest*, ce pre romănesce se tâlcuesce *bețiv*, și prin urmare pre timpul lui vinulu nu era oprit în Stambul. A trebuit deci mai întâiu să vină anul 1574 și să móră într'insulu sultanulu acesta de nume neperitoru, ca apoi vinulu éráși să se opréscă, și atunci Turcii începură a se robonifica cu cafea. Alepeni au fostu aceia, cari au deschis în Stambul cafenelele celea dintăiu. Cei mai evlavioși dintre evlavioși, corifeii ulemalilor și alți trabanți de ai planetulu Mahomed au fostu aceia, cari decretară, că gustarea suculu de cafea e unu lucru plăcutu înaintea lui Dumneșeu. Cafenelele ei le numiră „școli de ale înțelepciunii”.

Dară acțiunea a născut reacțiune de cându-i lumea. Acuși se iviră zeloți, cari sciură să afe chiaru și în Coranu o oprire a cafelei. Ei diceau, că bona arsă e unu carbune, érá cartea cea sfântă opresce mâncarea carbunelui, și prin urmare — În urma acesteii

aplicări a literei Coranulu se pregătia deja o persecutare sângerósă a beutoriloru de cafea, dară altorú cărturari le-a succesu lucă destulu de timpuriu a demostă până la evidință, că bona de cafea numai se pare a fi carbune. Așa deci totuși nu a trebuit să curgă sânge pentru bona de cafea.

De atunci s'a aventat cafeaua în împărăția Osmanidiloru la o însemnatate socială și politică nespusu de mare. Ai voia să-ți servesci cu ilustrări? Écă două. Dacă bărbătu nu voru să comande cafea pentru haremurile lor, soșile au dreptulu de a cere divorțulu. Dacă sultanulu voia să rumpă legăturile cu vre una dintre poteriile apusene, se făcea, că-și uită, să omenéscă pre ambasadorulu respectiv cu o finjie de cafea, și acesta atunci scia, că are să scrie acasă, că e timpul supremu pentru a dispune mobilizarea.

Dară ajungă atăta, că nemptulu nostru s'a saturat de suptulu narghileulu turcescu, și acum plecăm la apele dulci ale Asiiei. Înainte de améđi am fostu în Fanar la patriarhie. De sérá îți voi împărtăși una și alta din cele ce am esperiatu acolo. Spune fratelu Iacobu, să comande dela Brașov cafea turcescă, pre cându vomu sosi în Blăși.

Victor.

Germânia.

Archiepiscopul din Trier monseniorele Korum face cunoscut prin o circulară datată din 1 Iuniu, că începând cu luna lui Augustu a. c. se va espune în catedrala din Trier la venerarea credincioșilor cămeșă cea necusută a Mântuitorului nostru, care se păstrează în acea catedrală. În pastorală sa monseniorele Korum arată autenticitatea moștei și apoi în fine provoacă pre credincioși, ca să se pregătescă cu demnitate la venerarea scumpei comori. Nu e îndoișos, că dispozițiunea monseniorelui Korum e un eveniment de mare însemnătate. Când la anul 1844 a fost spusă mai pre urmă relicuia acésta, și când încă nu esistau căi ferate pre la Trier, aproape la 1,500,000 de ómenii au cercat în timpul de șese săptămâni catedrala din Trier, și o mulțime de minuni se întâmplară. Acum espunerea éráși va dura șese săptămâni, și e de sperat, că numărul vizitatorilor va fi încă și mai mare, ceea ce va contribui mult la renvierea vieții catolice.

Turcia.

Diarele din România sunt informate, că Sublima Pörtă ar' fi dispusă, ca în bisericile române din Macedonia de aici înainte să se îndeplinească serviciul divin în limba română, și despre această dispozițiune ar' fi încunoscintă atât pre guvernul român, cât și pre patriarhul din Constantinopol. Dacă s'ar' confirma această scire, îi felicităm pre frații macedonenii pentru succesul obținut, și ca să scape pentru totdeauna de influința și uneltirile Grecilor, ce voescu a le răpi limba, le recomandăm, să se unescă cu biserica romană, mama dulce a tuturor popórelor.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterea generală a proiectului de lege despre reforma administrativă încă nu e terminată. În ședința din 20 a l. c. a vorbit deputatul Carolu Eötvös, din stânga extremă, ținându o dicție de patru ore și un pătrar, firesce în contra proiectului. Tot în aceeași ședință au fost debătute și primite proiectele despre încetarea portului liber din Fiume și despre încorporarea Triestului la teritoriul vamal austro-ungar. În ședințele din 22 și 23 s'a debătut și primit proiectul de lege referitor la răscumpărarea liniilor ungare a căii ferate austro-ungare.

Într'una din ședințele trecute ale căsii a interpelat deputatul Ugron Gábor pre ministrul de culte Csáky cu privire la denumirea primatului. Ugron a pretins, ca acel post de mare însemnătate să fie umplut cât mai în grabă. Făcându-o acésta dl Ugron s'a folosit de terminii foarte vătămători pentru episcopatul catolic întreg, fără ca președintele său majoritatea să fi aflat cu cale a-lu îndrumá la ordine.

Consacrarea basilicei din Cincibiserică s'a întâmplat, precum am fost anunțat, în 22 a l. c. în prezența Ma-

iestății Sale. În 21 au fost primite de către Maiestatea Sa deosebitele deputațiuni. Cu acésta ocaziune Regele a răspuns clerului catolic în nescie terminii foarte măgulitori laudându credința, zelul și generositatea aceluia. În 22 séra a plecat Maiestatea Sa spre Fiume, unde a avut o primire foarte imponentă. În 23 înainte de prânđu a primit în audiență deputațiunile, érá după prânđu a inspectat portul, fabricile și alte lucruri mai momentuóse din Fiume.

Austria.

În zilele trecute ministrul de interne a prezentat parlamentului un proiect de lege foarte salutar pentru înfrânarea patimei urite a beției. În înțelesul acestui proiect de lege crișmele voru avé să rămână închise începând de Sâmbătă după améđi la 5 ore până Duminică după améđi éráși la 5 ore. Asemenea voru avé să rămână închise crișmele și în sărbătorile celea mari pre timpul serviciului dumnezeesc.

Acum decurg în parlamentul din Viena discușiunile asupra budgetului. În desbaterea generală, care une ori a dat ansă și la scene agitate, au luat parte toți conducătorii de partidă, și chiar și contele Taaffe. Din declarațiunile acestuia s'ar' páre, că guvernul ar' voi să-și câștige conlucrarea liberalilor. Altcum toate partidele sunt gata a spriginii programul de lucrări espus în discursul de tron.

Germânia.

În 20 a l. c. a fost închis parlamentul prusian cu o vorbire de tron a Împăratului Wilhelm. Împăratul constată cu plăcere activitatea plină de succese a sesiunii parlamentare trecute. În specie salută cu vie bucurie legea despre restituirea banilor confiscați dela biserica catolică, asigurându pre catolici de protecția și scutul său. Referitor la situația internațională discursul de tron constată relașiunile amicale, ce domnesc între Germânia și celealalte state, și exprimă speranța întru susținerea păcii.

Ministrul lucrărilor publice Maybach la cererea proprie a fost dimisionat din post, și în locul dînsului a fost numit directorul general a căilor ferate Thielen.

Spania.

Învătăturile admirabile cuprinse în enciclica Sântiei Sale despre cestiunea socială încep deja a aduce fructul dorit. Anume în Spania guvernul a primit de basă a reformelor sale sociale principiile desfășurate în documentul pontifical. La o interpelațiune a deputatului Necedal, prezentată în 30 Mai, a răspuns ministrul de interne Francesco Silvela în numele cabinetului întreg, că guvernul va avé în vedere în toate proiectele sale referitoare la cestiunea socială învățăturile Sântiei Sale, și că dela acelea învățăturii nu se va abate nici un pas. Tot asemenea declarațiune a făcut în senat cu trei zile mai târziu și ministrul-președinte Canovas del Castillo.

Corespondințe.

Năsudul, 6 Iuniu 1891.

Onorată Redacțiune!

Cea mai delicată cestiune, care ocupă astăzi spiritele poporațiunii greco-catolice din fostul district al Năsudului, este cestiunea fondurilor sătesci, cestiunea unicei averi, care a mai rămas până acum în mâna adevăraților proprietari. Starea poporațiunii fóstei grănițene este astăzi cea mai tristă.

Pădurile sunt date în mâna statului, pre timp de 10 ani, așa se dice, și sunt și ómeni optimiști, cari cred așa ceva. Administrarea e în mâna unei direcțiuni silvanale. Dar' ce să veđi! Nu numai că s'a adus o legiună de străini, cari n'au avut pâne airea, nu numai că s'au înmulțit supravigiții și așa numiții magistri silvanali sau forestieri, cari toți consumă o mulțime de bani, dar' lucrul mai trist este, că aceste organe nu conservă pădurile, ci le devastă formalu. Pădurile, cari le-au cruțat grănițerii din propriul lor îndemnu, astăzi sunt date pradă, nu mai este nici o pădure pusă sub cruțare. Se póte tăia ori de unde, numai să se plătescă taxa. Se plătesce taxa pentru 10 arbori, se taie 20, se plătesce taxa pentru lemne subțiri și se taie lemnele cele mai grose și mai frumoase. Cine să se îngrijescă de popor, nu este. Din unele comune s'a ridicat glasul în contra abuzurilor, s'au făcut arătări. Dar' unde trebuie să se plângă? Tot la cei de un principiu cu cei mai inferiori. Dela Caiafa la Pilat. De cumva lucrul merge așa, în scurtu timp n'avem păduri.

Cu munții nu stăm mai bine. Dreptul de proprietate a poporațiunii fóstei grănițene s'a șters din cartea funduară și s'a străpus pre comunele politice. În pășunatul munților foștii grănițarii sunt restrinși, ba chiar batjocuriți, fiindu astrinși a plăti bani grei pentru stâne, și chiar pentru lemnele de foc scóse din pădurile lor. Dacă pășunea unui munte se dá în arândă, banii se trimit în cassa comitatului. Aci sunt mai bine administrați, precum dovedesce colosala defraudare făcută sub ochii lui Bánffy fispanul de modelu (?)

Tot așa stăm și cu fondul centralu și cu cel de stipendii. Dela înființarea și respective recăștigarea lor ele au fost în mâinile grănițerilor. Un comitet de 47 membri le-au administrat până la pašalicul lui Bánffy. Pre lângă comitetu érá o comisiune administrátore, ca organu executiv. Și cum e astăzi? Astăzi le administă o comisiune alésă de comitetu, ca se facă totul. Comitetul stă din 60 de membri de toate némurile, aleși de comunele politice, aleși de comitat, denumiți și mai scie Dumneđu, pre ce basă îi veđi adunați la ședință. Misiunea acestui comitetu în genere luat e a votă budgetul, pentru că lucrurile principale, lucrurile de viață le isprăvesce comisiunea, carea astăzi nu este organu executiv, ci mai mult un corp administrativ, ba mai se póte dice unu foru de sine stătător. Despre acestea mai pre largu cu altă ocaziune.

Acum ce ne-a mai rămas, sunt fondurile sătesci greco-catolice. Despre înființarea și administrarea lor până acum s'a scris în nrul 6 alu „Unirii“. Acolo s'a arătat și decursul adunării reprezentanților comunelor greco-catolice ținute la 20 Ianuaru a. c. Acolo s'a espus conlucul adunării decherat de ea însăși de ultimatu. Lucrul însă s'a în-

vértit și să învârtă érași pre altă direcțiune. La pași făcuți pre basa aceluî conclusu, Ordinariatul a răspuns, cum că nu pôte primi conclusul adunării așa, cum a fost formulat.

Acésta a adus cu sine convocarea altei adunări. Acésta s'a ținut în 15 l. tr. Aci s'a procesu ca și în ceea dela 20 Ianuară a. c. După constituire s'a alesu o comisiune, care studiând actele să vină cu o propunere. Ședința generală s'a continuat după améști. Comisiunea a făcutu propunerea, carea în esență stă întru aceea, că: din banii gata să se cumpere unu dominiu, fiindu acésta o basa mai secură de esistență a fondurilor, și aduce unu venit mai mare decâtu hârtiile de prețu. Propunerea s'a primitu per majora. Pentru esecutare s'a alesu o comisiune din trei inși, care va avé a se pune în conțelegere cu Ordinariatul pentru administrarea fondurilor pre noua basă creândă.

Correspondentulă.

Invitare la prenumerațiune.

Cu începutul lui Iuliu st. n. deschidemu abonamentu nou la „Unirea”. Prețurile sunt însemnate în fruntea foii.

Onoratul publicu cetitoru a putut să se convingă din ținuta observată până aici de fôea noastră, că noi ne-am nisuitu a implini programul nostru, apărându biserica și școlile și prin acésta interesele cele mai de viétă ale poporului nostru în contra tuturor atacurilor. În viitoru totu asemenea vom purcede, spunându-ne totu-deauna cu totă francheța convingerea noastră.

Ne rogăm deci de spriginu materială și morală. Cei abonați să ne rămână credincioși; cei ce restéză cu abonamentele, să le achiteze fără amânare, căci cu abonamente restante nu se pôte sustine nici o fôe; și toți să binevoescă a ne câștigă noi abonenți.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii”.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 alu „Unirii” din a. c. s'au asociat:

În **Archidieceasă**. *Protopopiatul Murșului*: O. D. *Alexandru Maioră*, p. în Tirimia mare, 919 s., *Vasilă Barna*, p. în Vaidacuta, 451 s. *Protopopiatul Sebeșului*: M. O. Dnă *Alexandru Dobrescu*, v.-prot. și p. în Sebeșul săsesc, 200 s., O. D. *Nicolău Pêtruța*, p. în Dostat, 800 s., *Mihailă Margineană*, p. în Ungurei, 300 s., *Ioan Popasă*, p. în Presaca, 500 s., *Simeonă Marcu*, p. în Dumitra, 350 s., *Nicolău Mărgineană*, p. în Ghirbomă, 600 s.,

În **diecesa Oradei-mari**. O. D. *Augustin Târșiu*, p. în Negru, 200 s.

Noutăți.

La **Rusalii** a celebrat sânta Liturgie în catedrala din Blăși I. P. S. D. *Mitropolit Dr. Ioan Vancea de Butesa* încunjurat de clerul gremial. După sânta Evanghelie Preabunul Archipăstor cu elocința-i singulară a ținut o cuvîntare escelentă, prin care a arătat credincioșilor, cum biserica condusă de Spiritul Sântu își implinesce sublima misiune: învățându pre ômeni adevêrurile de credință și morală, mijlocindu-le grația divină și conducându-i pre calea virtuților spre mântuire. La însêrat încă a funcționat Escelența Sa, asistat de membrii Veneratului Capitul metropolitănu. Bunul Dumădeu

se țină încă mulți ani în deplină sănătate și vigore pre demnul și zelosul nostru Archiereu.

Dăruiri marțimose. *Maiestatea Sa Monarchul* s'a îndurat preagrațos a donă din caseta privată câte 100 fl. comunităților bisericesci greco-catolice din Dârlos (tractul Mediașului) pentru edificarea biserice și din Șaldor (tractul Sibiuului) pentru repararea bisericei.

Esamenele cu alumnii Seminarului teologic archidieceșan din Blăși s'au ținut în ordinea următoare: În 1 Iuniu din „Dreptul canonic” (cursul III și IV); în 3 Iuniu din „Teologia dogmatică fundamentală” (cursul I și II); în 8 Iuniu din „Teologia morală” (cursul III și IV); în 10 Iuniu din „Studiul biblic N. T.” (cursul I și II); în 12 Iuniu din „Dreptul civil” (cursul III și IV); în 15 Iuniu din „Economia rurală” (cursul I și II); în 17 Iuniu din „Liturgică” (cursul III și IV); și în 18 Iuniu din Ritual și cantul bisericesc (cursul I—IV). La tôte esamenele, cari de regulă au durat câte 4—4½ ore, a fost de față I. P. S. D. *Mitropolită* punându însuși alunilor întrebările și esaminându-i, ca ast-fel să se convingă despre capacitatea, zelul și diligența unu fiecăruia. În 19 Iuniu toți alunii s'au mărturisit, ér în 20 Iuniu la sânta Liturgie s'au cuminecat. În 22 după sânta Liturgie s'a cântat „Mărire întru cei de sus”, cu care s'a închiat anul școlastic 1890/91.

Denumire. Dl. Dr. *Gerasimă Barbă*, notar la tribunalul din Murșu-Oșorhei, a fost numit sub jude la judecătoria cercuală din Brașov.

Sciri personale. *Iuliană Pellesz*, fostul episcop greco-catolic rutén la Stanislaw, a fost transferat la scaunul episcopesc din Przemyśl (în Galiția). Episcopul I. Pellesz este un bărbat piu și erudit, a scris mai multe opuri teologice, între cari mai însemnată este „Istoria Unirii Rutenilor cu Biserica Romei” scrisă în limba germană. Înainte de a ajunge episcop a funcționat timp mai îndelungat ca rector la seminarul gr.-cat. „Sânta Barbara” din Viena, unde și-au făcut studiile teologice mai mulți membri distinși ai clerului nostru.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blăși numără între membrii sêi pre viétă următoarele dômne: *Valeria Uilăcană, Teresia Ciactană, Rosa Solomonă, Neti Vancea, Maria Ungureană, Maria Rădu, Cornelia Deacă, Camilla Popă, Ana Pepeloviciu, Eugenia Popă, Berta Solomonă, Amalia Grama, Ida Ciato, Ana Albonă (Velcher), Lucretia Viciu, Ana Scurtu, Amalia Szmigelski (Valea-Sasului), Paulina Popă (Bandul de Câmpie), și dșióra Elena Lupană (Teiuș).*

Grindină. Marți în 23 l. c. pre la 4½ ore p. m. s'a descărcat asupra Blășului o plôe torențială împreunată cu grindină, care a ținut cam unu pătrar de oră. Grindina, care eră și de mărimea ouălor de porumb, atât a fost de desă, cât în puține minute a acoperit pământul cu unu strat alb ca de nea, care în câte unu unghi a rămas netopit până în ziua următoare. Grădinile și o parte din vile Blășenilor le-a nimicit grindina cu desêvêșire. Tôtă dauna cauzată prin grindină să urcă la mai multe mii de floreni. — Joi în 25 la 1 oră d. a. a venit asupra Blășului érași grindină, care aveă mărimea ouălor de găină. Ea a spart mai tôte geamurile ferestilor situate spre apus și medă-nôpte. Nici bêtrânii nu-și aducă aminte să fi mai vêdut grindină așa mare. Norocul, că a fost rară și nu a durat de cât 4—5 minute.

Din Siomcuta mare. Esamenele de vară la școla primară greco-catolică se vor ținé Duminecă în 28 a l. c.

Învêțatoriul nostru dela acea școlă mulțămesc ca director al corului de plugari din Șomcuta domnilor: *Iracliu Porumbescu, Dr. Meheș, G. Dima, I. Roșu, Ioan S. Murșan și Vas. Butean* pentru bunăvoința, ce au avut donându corului note său spre decopiere sau și pentru tot-deauna. Asemenea mulțămesc și domnul *Victor Colceră* drd. de med. pentru donarea alor 2 esemplare din

Almanachul „României june” și a unu esemplar din colecțiunea de cântece alu C. Porumbescu.

Esamene. Din *Arghihat* (diecesa Gherlei) ni-se scrie, că în Maiu a. c. s'a ținut acolo esamenul cu prunci, cari cercetéză școla noastră greco-catolică. Esamenul a succés preste așteptare, și toți prunci au surprins pre cei de față cu răspunsurile lor nimerite și precise. Meritul principal întru rezultatul esamenului îl are tinerul preot Ștefan Szabó, care a propus religiunea, și învățatorul local G. Murșan. Rds. D. protopop *Alesiu Varna* a și dat esprime mulțămirii sale asupra succésului strălucit al esamenului. — În tractul protopopesc al *Bellenu* (diecesa Gherlei) esamenul cu prunci dela școlile populare greco-catolice s'au terminat în 2 Iuniu. Ca director la esamene a funcționat M. O. D. M. Făgărășan, éră ca referent dl. Ilie Petran, învățator în Mintiul român. Succesul esamenelor preste totu a fost mulțămitor.

Rectificare. În numărul 71 alu „Gazetei Transilvaniei” din a. c. unu călător starea parohiei noastre din Ascileu mare o descrie cu cele mai negre color, numindu-o „vandalism” și aruncându vina pentru tôte aceste în sarcina fostul paroch și actualul vice-protopop al Giurgeului Artemiu Codarcea. Pre basa informațiilor autentice, de cari dispunem, trebuie să declarăm, că învinuirile aruncate pre fostul paroch sunt nedrepte, de ôrece acela în decursul păstoririi sale a făcut forțe multu pentru înflorirea biserice și școlii noastre din acea comună. Dacă nu a reparat pre deplin casa parochială, ci mai întâi biserica și școla, aceea numai spre laudă îi pôte servi, dovedind că dînsul preferesc binele comun la cel personal.

Petrecere de vară. Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blăși a doua și de Rusalii a aranjat o petrecere de vară, care a avut un succés forțe mulțămitor. Petrecerea s'a început la 5 ore d. a. în „Grădina Comșa” din Veza, întrunind un public numeros și distins atât din Blăși și juru, cât și de aira, precum dela Alba-Iulia, Sibiu, Teiuș, etc. Petrecerea a fost forțe însuflețită și a ținut în „Grădina Comșa” până la 8 ore sêra, cându ôspeșii s'au dus în sala cea mare a „Hotelului Univers” din Blăși. Aici a fost o cină comună, după care s'a continuat petrecerea totu cu însuflețire.

Venitul curat în favorul fondului reuniunii, după cum suntem informați, este cam de 100 fl. v. a.

Concurși pentru primirea în școlile de cadeți ces. și reg. Cu începutul anului școlastic (12 Sept. a. c.) 1891/2 se vor primi în cursul I alu școlilor de cadeți din Viena, Budapesta și Praga câte 100 de elevi; în Sibiu, Timișóra, Carlstadt, Pojonu, Karthaus, Lobzow, Triest, Innsbruck, și Liebenau câte 50 de elevi. În cursurile II, III și IV se vor primi numai atât elevi noi, câte locuri vor fi vacante. Aspiranții au să-și subșternă cererile de primire la comanda respectivei școle de cadeți cel mult până la 25 Iuliu a. c., provêdute cu documentele recerute. Atragem atențiunea părinților români asupra acestui concurs și dorim, ca cât mai mulți să-și dedice fiil pentru cariera militară, cea mai avantajoasă pentru Români în aceste timpuri.

Principele de Wales și jocul „baccarat”. În săptămâna trecută s'a pertractat în Londra un proces, care escită cea mai mare senzațiune. Anume colonelul Sir Gordon-Cumming a intentat procesul mai multor persoane, din causă că acelea lățiră faima, că dînsul ar jucă falsu jocul hasardu de cărți numit *baccarat*. Personele acuzate, tôte au fost achitate din partea judecătorilor. Urmarea a fost, că Sir Gordon-Cumming, ca un jucător falsu a fost eschis din societatea înaltă și silit să demisioneze din armată. În acestu proces a figurat ca martor și principele moștenitor de Wales. Cu acésta ocaziune s'a constatat, că principele încă e un pasionat jucător de cărți, ceea ce a redicată contra lui opiniunea publică a Anglezilor, ca a unu care dă esemple rele.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mihailu Eminescu.

Studiu criticu.

(Continuare.)

Este tare curiosu, cum dl. Maiorescu voesce să nobiliteze pessimismul lui Eminescu, ca totuși să-l facă să devină poeticu. ¹⁾ Recunoște și dl. Maiorescu, că Eminescu eră pessimist după croitura lui Schopenhauer. Adauge însă, că „*acestu pessimismu nu eră redusu la plângerea mărginită a unui egoistă nemulțămîtu cu sôrtea sa particulară*“.

Acum dl. Maiorescu de securu va sef, că și Schopenhauer nu pentru aceea a devenitu pessimist, pentru că eră „*nemulțămîtu cu sôrtea sa particulară*“, căci la puțin muritoru le este croită o „*sôrte particulară*“ așa imbelșugată ca lui Schopenhauer. Ci acestu filosofu a devenitu pessimist prin filosofia lui întăiu și mai întăiu, și apoi prin natura și educațunea lui. De altă parte credem, că dl. Maiorescu va concede și aceea, că nu e de lipsă, ca să fie cineva mai întăiu egoist, ca să pôtă deveni pessimist. Chiar din contră, de multe ori omeni ce mai ideali, cei mai bogați în sêmțiri nobile devin pessimisti, după ce lumea le prăvălesce atâtea pedeci, ca să nu-și pôtă realisa idealele și să nu-și pôtă mulțami sêmțirile nobile. Pre căți nu l-a făcutu pessimist până la nebulie numai iubirea de patrie și națune! Avem și noi esemplu pre Ianculu nostru din munții apusenii.

Domnul Maiorescu însă merge și mai departe, și susține despre pessimismul lui Eminescu, că „*eră eterisatu sub forma mai sênină a melancoliei pentru sôrtea omenirii în deobște*“.²⁾ Așa ceva însă în adevăr forte multu, cu tôte că dl. Maiorescu se înșelă tare, cându cugetă, că „*melancolia pentru sôrtea omenirii în deobște*“ pôte fi mai sênină ca altă melancolie. Căci o melancolie pentru „*sôrtea omenirii în deobște*“ este unu ce așa de trist și amar, cătu de pre fruntea unui geniu cuprinsu de o atare melancolie trebuie să dispară ori ce sêninatate. De unde versurile unui atare geniu trebuie să aibă un accentu așa de lugubru, cătu să scôtă lacrimi și din pîtră, căci în peptulu lui sunt adunate dorerile unei lumi întregi, și o lume întregă este, carea se vaetă și plânge în versurile lui. Atari versuri sublime elegiace întălmim prin clasicii grecesii, dară mai cu sêmă latină, și mai rar prin cei moderni. Cându de pildă pre Virgiliu îl dore așa tare, că cause micute nimicescu lucrurile cele mai mari ale omului, cătu de trist sună versulu lui:

Eheu, quam levibus pereunt ingentia causis! ³⁾ Sau cându pre Ovidiu îl dore așa adâncu, că de môrte nu pôte scăpa nimeni, cătu de trist esclamă elu atunci:

Serius aut citius metam properamus ad unam. ⁴⁾ Sau cându Schiller reflectă la dorința aceea nestempărată a inimei omenesii de a cunoște viitorulu, și la reul celu mare, ce l'ar causă împlinirea aceste dorințe, cu ce energie tristă esclamă elu prin gura Cassandrei:

„*Wer erfreute sich des Lebens,
Der in seine Tiefen blickt?*“ ⁵⁾

Sau cându Young, melancolicu poetu briticu reflectă la fragilitatea naturei omenesii și la mulțimea omenilor morți, cu căta forță și originalitate eschiamă inima lui cea sdobită: „*Unde este pulvere, care n'a trăitu vre-odată în vre-unu trup?*“

Acum dacă Eminescu a fostu pessimist melancolic „*pentru sôrtea omenirii în deobște*“, amu dori, să ne spună ori cine, dacă se află în poeziile lui barăm unu singuru suspin în fața suferințelor celor multe, ce au băntuitu

și voru băntu totu-deauna omenirea. Unde lasă elu să cadă barăm unu singuru cuvintu de milă față cu suferințele omenilor miseri? unde față cu inocința și virtutea, ce suferu de atâtea ori nevinovate? unde față cu môrtea, ce intră acolo, unde a fostu mai puțin așteptată și face în totu momentulu, să se verse atâtea lacrimi în lume? unde față cu asupririle, ce bieta omenire le-a suferitu așa multu dela tirani și despoți? unde față cu libertatea încătușată? unde față cu suferințele cele multe, ce vinu preste omeni numai în urma neputinței și mărginirii omenesii? Și tôte acestea suferințe sunt suferințe ale „*omenirii în deobște*“ în înțelesulu celu mai strinsu alu cuvintulu.

Sau dora pre Eminescu îl dore, că după Evangelulu lui Schopenhauer totu universulu și prin urmare și omulu e „*un visu alu nefinței*“, unu „*visu alu morții eterne*“, „*prafu*“, „*nemica*“, și omenirea în majoritatea ei covârșitoare despre acesta nu are cunoștință, căci de ar avé, atunci ar fi mai apatică față cu totu ce o încunjură, și dora prin aceea și mai fericită?

Dacă Eminescu în adevăr pentru așa ceva suferia de „*melancolia cea sênină*“, atunci celor ce-l credu, le dăcem cu Don Carlos alu Alfieri: *Nefericitoru, cum poteti crede impiulu discipulu alu unui magistru impiu? Dacă elu v'a spus adevărulu, atunci v'a înșelat cu adevărulu?* Da, v'a înșelat cu adevărulu, căci mai mare nefericie n'ar pôte să ajungă omenirea, decâtu dacă filosofia lui Schopenhauer ar deveni proprietatea intelectuală și convingerea tuturor omenilor după dorința posibilă alu Eminescu. Atunci pentru omenire n'ar mai rămâne alta, decâtu *tandem aliquando post tot discrimina rerum* primirea și executarea proiectulu satanicu alu Schopenhauer, proiectulu teribilu alu liberării din esistență prin o sinucidere universală a omenirii. O „*melancolie sênină*“ din atari motive, potemu să dăcem, că e o nebulie „*sênină*“, dacă pôte exista și o atare nebulie, și celu torturat de atari cugete ar face mai bine, dacă s'ar confundă între „*bracurile*“ de cărți de filosofie, și lumea o ar lăsa, să-și mergă cursulu ei, căci ori câte scăderi să aibă ea, de nebuni „*sênini*“ totu nu se va lăsa a fi condusă nici odată, dar nici odată. Și apoi cum l'a pututu doré pre blasatulu și recele Eminescu așa tare de sôrtea „*omenirii în deobște*“, cându nu l'a durutu de locu de sôrtea patriei, națunii sale și a fraților săi Români de dincoace de Carpați și de dincolo de Prutu? Celu ce voesce să ne facă să credem, că dacă pre Eminescu nu l'a durutu de sôrtea acestora, l'a durutu totuși de sôrtea „*omenirii în deobște*“, acela după dăsa chiar alu Eminescu voesce „*să ne imbecete cu schinter din stele*“.

Însă în tôte poeziile lui Eminescu înzădaru cercăm chiar și durerea acesta purcesă din motive atât de bizare. Observăzu omulu pretotindine, că Eminescu e deplin convinsu despre adevărulu filosofiei pessimiste alu Schopenhauer. Cu tôte acestea nicăiri nu se observă nici cea mai mică dorere, că nu e întregă omenirea așa convinsă ca elu. Ma chiar din contră, în locu de-a sêmți durere, se pune elu pigmeulu în o pusețiune tare înaltă față cu omenirea, din carea apoi cu emfasă esclamă, că nu scie ce să facă, să ridă, să blasteme sau să plângă omenirea, cându o vede așa legată de lumea acesta, care după cea mai intimă alu convicțiune este o nimica. ¹⁾ Celu ce privește astu-felul omenirea, acela nu suferă de o „*melancolie sênină*“, ci de o superbie tare nesênină, din carea pôte isvorî ori ce alta, numai poezie adevărată nu. Suferințele comune ale omenirii pre unu atare omu superb nu-l mișcă, și pre elu, cum amu vedutu, nu l'au mișcatu de locu. Împrejurarea observată din unu punctu tare înalt, că omenirea întregă se află pre o cale rădăcită și nu-și cunoște natura și de-

stinulu ei, încă nu-l mișcă de locu, ma încă fi vine a rîde de tôte sôrtea acesta a omenimii. Unde va mai pôte unu atare poetu afla ceva, ce să-l mișce și să-l pună în pusețiunea de a produce ceva poeticu? Nicăiri. Sêmțimintele pentru sôrtea lumii în general și particularu în peptulu unui atare omu sunt deplin amărîte, și dacă totuși unu atare omu se mai încercă pre terenulu poeziei, după ce din peptulu său golu nu pôte scote nimica, trebuie să se mulțămescă cu punerea în versuri a ideilor sale filosofice. Și așa a pătîtu și „*geniulu*“ nostru. „*Melancolia lui cea sênină pentru sôrtea omenirii în deobște*“ se reduce la rēcăla lipsită de ori ce poezie a unui filosofu, ce-și riméză sistemulu său filosoficu, împrumutatu dela alții, bine, rău, cum pôte.

Și astu-fel și din punctulu acesta de vedere ajungem la constatarea, că pessimismulu lui Eminescu nu e pessimismulu simpaticu sêmțitu în adâncimile inimei sale, ci unu pessimismu teoreticu absolutu neacomodat pentru poezie. Pentru aceea productele lui poetice le și caracteriză „*eine glänzende Trockenheit*“, „*o uscăciune splendidă*“, cum s'a dăsu despre opurile abstrusulu filosofu germănu Kant, care l'a deschis și lui Eminescu drumulu spre Schopenhauer.

Ni se va obiecționa pôte, că e adevăratu, că Eminescu și-a însușitu pessimismulu din filosofulu germănu Schopenhauer. Pentru aceea însă totuși a pututu să-l sêmțescă și cu inima, și așa pessimismulu lui Eminescu a pututu fi filosoficu în sorginte, însă poeticu în manifestare. Căci ore poeti clasicii geniali n'au folosit în scrierile lor poetice sisteme filosofice, ceea ce nunu mai că n'au micșorat valoarea lor, ci încă o au măritu, încătu prin așa ceva de o parte poezia a căpătat ceva din serioșitatea impunătoare a filosofiei, eră filosofia ceva din surisulu virginu alu poeziei. Au în scrierile lui Goethe și Schiller nu sunt destule idei din filosofia lui Kant, eră despre Comedia divină alu Dante nu putem dăce, că este și o summă a teologiei și filosofiei catolice? Și în urmă poema „*De rerum natura*“ alu Lucrețiu nu este ore o filosofie a naturei pusă în versuri?

Da! tôte acestea sunt adevărate, și noi nu negăm nimica, susținem însă totuși, că e mare deosebire în privirea acesta între poezii amintite și între Eminescu. Căci mai întăiu Goethe, Schiller și Dante au folosit, ce e dreptu, în productele lor poetice și destule idei filosofice din unu sistem sau altulu, însă pentru aceea totu poezii au rămasu, poezii pline de sêmțiminte poetice și frumoșe, eră elementulu filosoficu în celu poeticu este la ei numai o specie de aromă literară. La Eminescu însă chiaru din contră, elementulu filosoficu este totulu, eră celu poeticu nimic. La Eminescu făcendu abstracție dela erotismu, dacă vomu șterge elementulu filosoficu, nu ne rămâne alta, decâtu nesce pagine gôle și nescrie. Ce atinge însă pre Lucrețiu, putem să dăcem, că elu celu puțin a fostu sinceru, încătu a spusu apriatu, că voesce să cânte unu ce tare nepoeticu, filosofia naturei depre timpurile sale. Eminescu însă dă poeziilor sale nesce titule tare sentimentale precum: *Epigonu, Împăratu și proletaru, Melancolia, Singurătate*, și altele, și în urmă ne trezim tot-deauna cu filosofia lui Schopenhauer. Și necumpătulu acesta estravagant în folosirea filosofiei încă arătă, cătu de puțin, ca se nu dăcem că chiaru unu nime este Eminescu alăturatu cu adevărații poezii.

Puținătatea lui Eminescu însă în privirea acesta se vede și mai lămuritu, dacă vomu estinde și mai departe compararea între elu și bărbații aceștia mari.

Ori ce sistem filosoficu își are caracterulu său. Alu Kant este idealist, celu catolicu este sacru, alu Lucrețiu materialist, alu Schopenhauer pessimist. Caracterulu acesta nu și-l pôte perde nici atunci, cându sistemulu filosoficu trece în domeniulu poeziei. Ma din

¹⁾ »Convorbirile literare« 1889 pag. 630.

²⁾ »Convorbirile literare« totu acolo.

³⁾ Val, prin ce cause mic peru lucrurile mari.

⁴⁾ Mai iute ori mai târziu toți grăbim spre aceeași țintă.

⁵⁾ Cine s'ar mai desfătu în viață, dacă ar privi în adâncimile ei?

¹⁾ Poezie pag. 69.

contră în țera acésta nouă devine încă mai vedită, pentru că devine plastică.

Acum Eminescu și-a ales sistemul pessimist al lui Schopenhauer, fiindcă acesta l'a atras mai tare. Nu vom cerceta aici, că ore bine a făcut sau nu, că și-a ales chiar sistemul acesta radical. Logica poeziei însă aduce cu sine, că dacă odată și-l'a ales, atunci să-l' tracterizeze în conformitate cu spiritul și caracterul lui.

Întregul sistemul lui Schopenhauer însă, chiar pentru că e al lui Schopenhauer, este câtă se poate mai întristător și amărîtor de inimă omenescă. După sistemul acesta viața pentru muritor este numai un exiliu. Când scăpăm însă din exiliul acesta, atunci nu avem să mergem în o patrie, unde ne așteptă fericirea, în paradisul ceresc, ci în o patrie teribilă, ce ne umple de fiori, în nimica. Patria după sistemul lui Schopenhauer este mai înfricoșată decât exiliul. Aș putea fi pentru om ceva mai trist decât așa ceva?

Pre dreptul dară putem aștepta, ca un poet convins despre adevărul acestui sistem să s'întreacă o adencă dorere vechindă, ce s'întreacă este croită omenimii. Ma facă putem aștepta și mai multă. Putem aștepta, ca în versurile sale să și modereze durerea, ca nu cumva exprimându-o pre deplin să ne înecăm în oceanul întristării, în care ne străpune, nu cumva să v'ersăm atâtea lacrimi, cât să dorim să încete, cum a dorit Penelope, să încete cântărețul Phemii a mai cântă bătaia troiană, fiindcă îi r'uscită în memorie prea multe lucruri, din cari numai nesce triste aduceri aminte i-au mai rămas. Căci un poet p'etrus de filosofia lui Schopenhauer, dacă cumva o s'întreacă și cu inima, nu poate scrie decât numai plângend și v'ersând în continuu lacrimi, cum plânge și v'ersă lacrimi pictorul Fra Angelico cel așa de convins și întristat pentru păcătoșia lumii. Când un atare poet îmbuldit și nădușit de focul poeziei iea lira în mână spre a mai cântă ceva din amărăciunile lumii în spiritul lui Schopenhauer, atunci nu o poate face acésta, decât cu un rensu ore care, cu o opusețiune ore care a naturii sale întime omenesci, și impulsul lui de a scrie trebuie să-i r'espundă tot-deauna mai întâi cu evasivele cuvinte alui Enea: *Infandum regina jubes renovare dolorem.*

Din punctul de vedere artistic numai așa ne putem închipui pre un poet, care a avut nefericirea de a se îndulci așa tare de sistemul acesta amar al lui Schopenhauer. Și dacă chiar noi Români am avut nenorocirea, ca un pretins poet și „geniu“ să se încăldescă de filosofia acésta rece, atunci pre dreptul am aștepta, ca poetul să ne prezente un tot, în care forma să cor'espundă fondului. Dacă fondul e trist, atunci și forma să fie tristă, dacă fondul e un mort, atunci și v'ersimintele să-i fie de mort. În acésta și-ar fi ar'etat Eminescu și gradul său de cultură. Căci lipsă mare de cultură este atunci, când cineva are causă a fi trist și a plânge, și totuși nu face nice una nice alta. Cătu de frumos ne-o spune acésta orăș Homer, când face pre Priam să opr'escă pre Troianii a-și plânge morții, căci înaintea lui Homer Troianii erau barbari fără cultură. Același Homer însă nu ne spune nice odată, că și Agamemnon ar' fi opr'it Grecilor a-și plânge morții, căci Grecii erau poporul cel cult și cu s'întir curate omenesci.

Eminescu însă n'a fost în stare a face destul nici recerînței acésteia atât de firesc. El nu numai că nu e trist, când espune desparatele principii alui Schopenhauer, ci chiar din contră este îngâmfat, flegmatic, rece, superb, sarbedu, apatic și escentric, ca și cum s'ar bucura, că „s'întreacă omenimii în deobște“ este așa de trist, amară și desparată, cum o a înv'etat dela Schopenhauer și cum voesce el să o cânte. Să cetescă ori cine cap'etul dia: *Epigonii, Imp'erat și proletarii, și Satira I* analizate deja, și în loc de trist'etă va află o r'ecelă și flegmă filosofică mai mare ca în prosa magistrului său Schopenhauer. Față cu omenimea este

Eminescu mai ca tiranii aceia din r'esarit, cari s'întreacă o plăcere mare privind chinurile celor judecați de ei la chinuri numai ca să se desfăteze în durerile lor. Pentru aceea dacă în poeziile lui este ceva trist, atunci acésta este numai filosofia lui Schopenhauer, tristă din firea ei, ori e în poezie, ori e în prosă. Eminescu însă ca poet nu este de loc trist, și acésta erăș ne arată, că pessimismul lui nu a fost un pessimism s'întit, ci numai și numai un pessimism filosofic împrumutat dela alții și chiar pentru aceea nepoetic. Cu pessimismul acesta potea Eminescu să fie un filosof voios de desperare, un *Democritus ridens*, nici când însă un poet beletrist în adevăr.

Cătu de departe stă în privința acésta adev'erații bărbați geniali față cu piticul Eminescu! Cătu de mult n'a folosit Dante teologia și filosofia creștină catolică în neperitorea sa „Divina Comedia“! Și totuși cătu de bine și frumos a știut el să conserve și înalte și în poezie caracterul sacru al teologiei și filosofiei acésteia. Dacă teologia și filosofia creștină în opurile înv'etărilor face asupra noastră impresiunea unui product scris de omenii geniali, atunci acéstea teologie și filosofie în poema lui Dante face asupra noastră impresiunea unui product al ăngerilor, atât este caracterul ei de conservat și totuși transformat și clarificat, cum potesce natura poeziei. Și Eminescu n'a fost în stare a însuflă nimicu poetic și tristă filosofiei celei mai triste din lume. Ma în mâinile lui filosofia acésta și-a perdut chiar și din trist'etă ei firească, fiindcă o prezintă cu o r'ecelă și superbie respingătoare ca pre un monstru. De aceea, dacă el în poeziile sale vorbesce de „*priviri cu ochi de om mort*“, fie-ne și nouă iertată a dice, că pessimismul lui Schopenhauer cântat de el este ca un mort, însă nu ca un mort cu fața tristă și palidă și îmbrăcat în v'ersiminte de mort, care ne face să plângem, ci ca un mort superb, ce umblă printre noi să ne sparie.

(Va urmă.)

Om de viață.

(Noveletă franceză.)

(Fine.)

Între aceste istorisitorul meu se înfoca, și preumblându-se în sală vorbesce cu gesturile cele mai vioi.

Dar cine să fie el? Condé sau Richelieu? . . . Până ce mă confundam în cugetele mele, necunoscutul meu s'a liniștit, apoi s'a postat înaintea mea ostent și enervat, éra după aceea a continuat înfrânt:

„Iago avu tot dreptul; după-ce nici gloria acésta nu mi-a satisfăcut dorul nesațios, am poftit avuție, aur și argint, ce éra am obținut dela Iago pentru câțiva ani ai vieții mele. — Așa-i, tinerele! Mi-s'au împlinit t'ote poftele, avu domenii, păduri, castele, — ași dimineță erau încă t'ote ale mele, — și dacă te îndoiesc în Iago, — așteptă, așteptă! — el vine; îl ve vedé; ve pricepe, că t'ote ce-mi turburără mintea și a ta, t'ote sunt fapte reale și adev'erate.“ Atunci apropiându-se de camin și privind orologiul aședat pre acela își șopti cu gr'oză: „Ași desu de dimineță s'întind-mă sdrobot și debil, de abia am putut stă pre picioare. Sună servitorul meu, și Iago se prezintă.“

„Nu știu, ce-i cu mine, — îi șisei.“

„Domnule! e ceva firesc, — r'espunse el. — Ți-se apropie ora, momentul a sosit.“

„Ce fel de moment? — îl întreabă.“

„— Dar nu ști? Cerul și-a măsurat o viață de șesezeci de ani, și tu ai r'espisit din ei treizeci! —“

„— Iago, — îi strigam îngrozit, — vorbesci serios? —“

„— Da, Domnule meu! În cinci ani ai prăpădit douăzeci și cinci. Aceia sunt ai mei. Dilele, ce și-le-ai r'espisit, se vor adauge cătră ale mele, viața mea cu douăzeci și cinci de ani va fi mai lungă. —“

„— Ce, asta să fie remunerațiunea pentru servițiile prestate? —“

„— Alții mi-au plătit și mai bine; de exemplu Fabert, pre care asemenea eu l'am ajutat. —“

„— Tac, tac! — îi strigă, — aceea nu pote fi, nu este adev'erat! —“

„— Nu-mi pasă! te pregătesc însă, n'ai să trăiesc decât numai o jum'etate de oră! —“

„— Nu mă prosti, te înșeli! —“

„— Nicila un cas! Combinăz însu-ți Ai trăit aieva douăzeci și cinci de ani, douăzeci și cinci ai r'espisit, laolaltă cinci, étă contul tău! —“

„Voi să se depărteze. S'întiam, cum mi-se storcă poterile, cum își apune viața: — Iago, Iago, — îi strigă, — dăruiesc-mi numai câteva ore, numai câteva! —“

„— Ba, ba! — replică el, — ar trebui să și-le dau acele din viața mea, eu însă cunosc mai bine prețul vieții. Nu este acel tesaur, cu care să poți cump'era numai o oră din viață! —“

„După acéste de-abia mai poteam vorbi, înaintea ochilor mei se trase o c'etă, mă cutremura frica de m'orte. — Ei bine, — șisei, reculegându-mi poterile cele din urmă, — iea-le înd'erept t'ote, pentru cari m'am sacrificat. Concede-mi patru ore, renunță la tot aurul și argintul, ce am prețuit atât de mult! —“

„— Fie dar! Mi-ai fost tot-deauna stăp'ân bun, voi să fac și eu ceva pentru tine, fie! —“

„S'întiam, cum mi-se renoesce poterile, și esclama din nou: — Patru ore, ah, cătu de puține sunt! Iago, Iago! încă patru ore, și renunță la renumele meu de literat, la t'ote faptele eroice, la t'ote, ce-mi câștigără glorie! —“

„— Patru ore pentru acéste, — r'espunse negrul cu ironie, — e prea mult, însă ce-mi pasă, împlinesc-ți-se și acésta dorință din urmă. —“

„— Nu cea din urmă! — îl roga cu mâinile încrucișate. — Iago, Iago! rogu-te, dă-mi douăspre-șeze ore, ca să pot trăi cel puțin până în s'eră, ca să se ștergă din memoria omenilor t'ote lucrurile, faptele și gloria mea. — Încă numai acésta singură ziua, Iago! numai acésta unică, și mă voi s'înti preaf'ericit! —“

„— Abusezi de bunăvoința mea, — r'espunse m'anos, — fie, trăiesc dar până la apunerea s'orelui, însă să nu ceri mai mult. Pre s'eră vin după tine! . . . —“

„Și s'a dep'artat!“ se bocî necunoscutul meu cu desperare, „d'ia acésta e cea din urmă, ultima și a vieții mele!“

Apoi îndreptându-se cătră ușa, ce ducea în parc, a continuat între doreri mari: „N'oi vedé mai mult cerul frumos, nu livețile verzi, fântânile s'aritore, florile drăgălașe, nu voi r'esuflă în veci aerul balsamic al primăverii! Ah, eu

nesocotitul, n'am prețuit acelea binefaceri, cu cari m'a binecuvintat Dumneșeu, și numai acuma observ, câte fericiri mă împrejura. Mi-am răsipit țiile, le-am sacrificat chimierelor mele pentru o glorie precară, ce nu m'a fericit și care s'a nimici mai înainte de mórtea mea."

"Veđi, veđi!" esclamă arătându la plugarii, cari cântându voioși se grăbiau la munca lor, "câtú ași dá acum, dacă m'ași poté face pártașu muncel și sërăciei lor!"

"Dar tóte înzădarú, pentru-cá n'am ce dá, nici ce luá, nu mă mai póte ajunge nici chiar nefericirea!"

În acestú moméntú rađa sórelui cădéndú asupra lui, îi luminá fața diformată; și elú apucându-mé de brațú, ca și cum ar fi nebunitú, îmi strigá în ureche: "Privesce, câtú de frumósá este rađa sórelui de primávará! Tóte trebuie să le părăsescú. Ah, de ași poté trái măcarú numai o ți! . . ."

Atuncí lăsându-mi brațú se repede pre ușa deschisá în parcú, fără ca să-lú fi pututú reținé.

Dar nici nu l'ași fi pututú, pentrucă mi-aú lipsitú puterile; m'am aședatú pre sofá, eram confusú, turburatú de celea, ce am vėđutú și aúditú.

Apoi é m'am sculatú, și mé preumblam în salá, ca să mé convingú, cá óre visat'am, sau tóte cele petrecute suntú reale?!

În acestú moméntú se deschise ușa și servitorulú anunță:

"Principele C. . . ."

Înrá unú bărbatú cam de șese-deci de aní, cu trăsături nobile, și-mi cerú scusele, pentrucă m'a făcutú de am așteptatú atáta.

"N'am fostú acasă," îmi dișe, "vinú din orașú, unde a trebuitú să consultežú mediculú în interesulú fratelulú meu."

"E dórá greú bolnavú?" îl întrebaí.
"Ba, domnulú meu, fie laudá lui Dumneșeu," rėspunse principele, "dar în tinerețe erá condusú de o preamare consciință de sine, și precum daú cu socotéla, se vėđú urmárite; are acea credință înrădėcinată, cá i-se apropie mórtea, și tráesce în acea convingere chinuitoare în fiecare ți, cá aceea ți este cea mai de pre urmá pentru elú."

Eram lámuritú!

"Acum însă," continuá principele, "sá vorbimú despre dta, ce amú poté face în interesulú dtale. Cu finea lunelú acesteia vomú merge la Versailles, și acolo te voiú prezentá."

"Principe, sum cu recunoscință pentru bunátatea grațiosá, și chiar din acestú motivú am venitú, ca să-ți mulțámescú."

"Ce? dórá renunți la dorința dtale, să fi prezentatú la curte și să-ți creezi carierá?"

"Da, principe."

"Dar cugetá, cá prin mijlocirea mea îți poți croi o carierá splendidá, și cá prin diligență și perseveranță dórá preste de ce aní . . ."

"De ce aní perduți!" îl întrerupsei.

"Ce?" dișe cu mirare, "dórá îți parú multú de ce aní pentru norocú și glorie? Nu, nu, nici o întrerumpere, amice june, vomú merge la Versailles!"

"Ba, ba, principe! măi bucurósú mă rentorcú acasă în Bretagne, am voitú numai să-mi esprimú cea mai adâncá multămitá din partea mea și a familiei mele."

"Amăgire!" dișe principele.

"Prudință!" replicaí în tăcere, aducéndu-mi aminte de cele aúđite și vėđute măi înainte.

Înr'altá ți am călėtoritú cătrá casá și nu-mi poté descrie bucuria nespúșá,

ce am sémțitú revėđéndú turnulú castelului meu. În cerculú familiei fui primitú cu cea mai mare bucurie, nici n'am părăsit'ó mai multú, ci am tráitú în fericire și îndestulare. T. F.

Diverse.

Păstrarea ouălorú. Consumarea ouălorú la noi e destulú de mare, și așa se și plătescú bine cu deosebire la orașe mai mari; ma chiarú și în orașele mai mici încă se cumpără în cuantú mare și apoi se transportá vagóne întregi. — Económele nóstre dela sate ținú multe găini, cari producú și ouă multe, și acestea dacă le sciú păstrá bine, le vėndú cu prețú. Și nimicú nu e mai ușorú decâtú a păstrá ouăle pentru timpulú, cândú nu ouá găinele. Suntú mijloce destule, cu acéstá ocaziune voiú comunicá și eu unulú și încă pre celú mai bunú și mai estinú mijlocú, rogándú apoi pre económele románe, ca să cerce să facá precum le voiú spune eu, care am cercatú și m'am convinsú despre bunátatea acestui mijlocú. Totú odatá rogú pre dñele preotese și invėțătoresc, ca să premėrgá cu esemplulú sėu țėrancelorú nóstre: să le invėțe a păstrá ouăle și a le vinde cu prețú, și nici cândú a nu le vinde cu unú prețú de nimica jidanului din satú sau agențilorú dela orașe. Aceștia de regulá cumpără 10—12 ouă cu 10 cr., é' cândú daú negoțú pre ouă, atuncí abia le socotescú în 5—6 cr.; și apoi ei vėndú la orașe câte 3—4 ouă cu 10—15 cr. Pentru ce să nu căștigue económele nóstre, cari se necăjescú cu creșcerea și ținerea găinelorú. Mijloculú celú mai bunú și mai estinú este acesta: Luámú ouăle próspete și le aședámú cu vėrfulú în josú în óle de pámėntú cu gatulú largú, până ce se umplu aprópe cu totulú; preste acestea ouă se tórna apă amestecatá cu varú stínsú (10 grame de varú la o litrá de apă), și apoi se aședá la unú locú recorosú și întunecosú, acoperindú vaséle cu capace. Cója de carbonatú de calce, ce se pune pre cója ouălorú, le feresce de stricáciune. N.

Editorú și redactorú rėspunđėtorú:

Dr. Vasiliú Hossu.

Cu deosebitá stimá cutežú a încunoscință pre

Veneratulú Clerú greco-catolicú,

cá precum și până acum iaú asupra-mi gatirea de **iconostase, amvóne, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorú, în ce privesce lucrulú de mėsariú și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánțe, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericelú greco-catolice aú căștigatú recunóscere deosebitá, si tóte mă îndreptățescú la sperarea, cá Veneratulú Clerú mă va împartasi ocașional-minte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndreptá totú-deauna intr'acolo, cá și de ací încolo se meritú renumele celú bunú, care mi-lam căștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú departárite, prin acéstá capacitatea de concurință mi-sa măritú.

Rogándu-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebitá stimá

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. biserice.

(4) 10—?

Fundatá în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantú de curte
alú Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Josifú.

proprietariulú primei fabrici ungare de mașine și recuisite de pompieri, turnătoriú de clopote și metalú

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomándá atențiunei preanonrațiilorú domni preotí

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabricá atátú grupuri câtú și clopote singuratice: cu scaune de fierú patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferatú dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalú, într'altelú și celú dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se aflá umblátore scutite de mirosu, arangiamente pentru bái, conducte pentru apă si pompe pentru fántani.

(2) 26—52

Preliminare de spese și Prețú-couranturú se trimittú la cerere gratuitú și franco.

Distinsú în anulú 1885 la esopițiunea regnicolará din Budapesta pentru lucru escelentú, progresú și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onóre.